

Uz sākumlapu>Jūsu tiesības>Atbildētāji (kriminālprocesā) Atbildētāji (kriminālprocesā)

Latvija

Šajās faktu lapās paskaidrots, kas notiek, ja personu tur aizdomās vai apsūdz par noziedzīgu nodarījumu, kuru izskata tiesa.

Ja esat noziedzīgā nodarījumā cietušais, pilnīgu informāciju par savām tiesībām atradīsiet [šeit](#).

Kriminālprocess (kopsavilkums)

Kriminālprocesa galvenie posmi ir šādi:

izmeklēšana,

kriminālvajāšana,

lietas izskatīšana pirmās instances tiesā,

lietas izskatīšana apelācijas instances tiesā,

lietas izskatīšana Augstākajā tiesā kasācijas instancē,

spēkā esošu nolēmumu pārskatīšana izņēmuma gadījumā.

Plašāka informācija par visiem kriminālprocesa posmiem un par jūsu tiesībām ir atrodamā uzziņu lapās.

Šī informācija neaizstāj juridisku palīdzību un ir izmantojama tikai kā vispārīgas norādes.

Eiropas Komisijas loma

Lūdzam ņemt vērā, ka Eiropas Komisija nav saistīta ar kriminālprocesu gaitu dalībvalstīs un nevar sniegt palīdzību sūdzību gadījumā. Šajās faktu lapās ir atrodamā informācija par to, kā un pie kā vērsties sūdzību gadījumā.

Lai atrastu vajadzīgo informāciju, klikšķiniet uz norādītajām saitēm

[Manas tiesības izmeklēšanas laikā](#)

[Manas tiesības tiesas procesa laikā](#)

[Manas tiesības pēc tiesas procesa](#)

Saites

[Kriminālprocesa likums](#)

[Krimināllikums](#)

[Valsts policija](#)

[Latvijas Republikas Prokuratūra](#)

[Latvijas Zvērinātu advokātu padome](#)

[Latvijas tiesu portāls](#)

Lapa atjaunināta: 11/08/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

1 - Manas tiesības izmeklēšanas laikā

A. Vai izmeklēšanu ietekmē tas, ka esmu ārvalstnieks?

Nē, to kriminālprocesu izmeklēšana, kuri ir Latvijas jurisdikcijā, nav atkarīga no cietušā dzīvesvietas vai pilsonības.

B. Kādi ir izmeklēšanas posmi?

Pirmstiesas kriminālprocesa nolūks ir noskaidrot:

vai ir izdarīts noziedzīgs nodarījums,

kuras personas jāsauc pie kriminālatbildības,

vai ir pamats kriminālprocesa izbeigšanai, pabeigšanai vai virzīšanai uz tiesu.

Pirmstiesas kriminālprocesā ir divi posmi — izmeklēšana un kriminālvajāšana.

Izmeklēšanu veic dažādas policijas iestādes, tostarp [Valsts policija](#), Valsts drošības dienests, [Militārā policija](#), [Ieslodzījuma vietu pārvalde](#), [Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs](#), [Valsts robežsardze](#), Valsts ieņēmumu dienesta Iekšējās drošības pārvalde un nodokļu un muitas policija, tālbraucienos esošu jūras kuģu kapteiņi, ārvalstu teritorijā esošu Latvijas Nacionālo bruņoto spēku vienību komandieri, [Iekšējās drošības birojs](#).

Izmeklēšanu veic tā iestāde, kuras kompetencē ir attiecīgā noziedzīgā nodarījuma izmeklēšana. Izmeklēšanu var veikt arī [Latvijas Republikas Prokuratūra](#).

Kriminālvajāšanu veic [prokuratūras iestādes](#).

Kriminālvajāšanas nolūks ir apstiprināt, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums, pieņemt lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības, lemt par kriminālprocesa izbeigšanu vai pabeigšanu un lietas nodošanu tiesai. Kriminālvajāšanu veic prokurors.

i. Pierādījumu vākšanas posms/izmeklētāju pilnvaras

Izmeklētājam ir pienākums:

izskatīt ziņas, kuras norāda uz iespējama noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, un uzsākt kriminālprocesu, tiklīdz konstatēts likumā noteiktais iemesls un pamats, vai atteikties uzsākt kriminālprocesu, ja tam nav pamata;

veikt izmeklēšanas darbības, lai noskaidrotu, vai noticis noziedzīgs nodarījums, kas to izdarījis, vai kādai personai par to krimināltiesiski jāatbild, noskaidrot šo personu un iegūt pierādījumus, kas dod pamatu personas saukšanai pie kriminālatbildības;

veikt pasākumus kaitējuma atļidzināšanas nodrošināšanai;

izvēlēties konkrētiem apstākļiem atbilstošu vienkāršāko kriminālprocesa veidu, kā arī izvēlēties un veikt tādas procesuālās darbības, lai nodrošinātu kriminālprocesa mērķa sasniegšanu pēc iespējas ātrāk un ekonomiskāk;

izpildīt sava tiešā priekšnieka, uzraugošā prokurora, amatā augstāka prokurora norādījumus vai izmeklēšanas tiesneša priekšrakstus;

apturēt vai izbeigt kriminālprocesu, ja tiek konstatēts attiecīgs likumā noteikts pamats.

Vienlaikus izmeklētājs savu pienākumu izpildei likumā noteiktajā kārtībā ir tiesīgs pieņemt jebkuru procesuālo lēmumu un veikt jebkuru procesuālo darbību vai uzdot tās veikšanu citai atbilstoši pilnvarotai amatpersonai.

ii. Aizturēšana

Aizturēšana ir personas brīvības atņemšana uz laiku līdz 48 stundām bez izmeklēšanas tiesneša lēmuma, ja pastāv aizturēšanas nosacījumi.

Personu var aizturēt tikai tad, ja ir pamats pieņēmumam par tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, par kuru var piemērot brīvības atņemšanas sodu, un ja pastāv kāds no šādiem nosacījumiem:

persona pārsteigta tieši noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī, tūlīt pēc tam vai arī bēgot no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietas; uz personu kā noziedzīga nodarījuma izdarītāju norāda cietušais vai cita persona, kura redzējusi notikumu vai citādā veidā tieši ieguvusi šādu informāciju; pie personas pašas vai tās lietošanā esošajās telpās vai citos objektos atrastas acīmredzamas noziedzīga nodarījuma izdarīšanas pēdas; noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietā atrastas šīs personas atstātas pēdas.

Ja pastāv aizturēšanas nosacījumi, bet par izdarīto noziedzīgu nodarījumu nevar piemērot brīvības atņemšanas sodu, personu var aizturēt, ja ir ticams pamats uzskatīt, ka nevarēs nodrošināt tās ierašanos pēc procesa virzītāja uzaicinājuma, jo:

persona atsakās sniegt ziņas par savu identitāti un tās identitāte nav noskaidrota;

personai nav noteiktas dzīvesvietas un darbavietas;

personai nav pastāvīgas dzīvesvietas Latvijā un tā var mēģināt izbraukt no valsts.

Ja ir pamats uzskatīt, ka izdarīts smags vai sevišķi smags noziegums, var aizturēt arī personu, kura klaiņo un slapstās nozieguma izdarīšanas vietā vai tās apkārtnē un kurai nav noteiktas dzīvesvietas un darbavietas, ja vien ir pamats pieņēmumam par tās saistību ar izdarīto noziegumu.

Ja ir acīmredzama personas saistība ar izdarīto noziedzīgu nodarījumu, par kuru var piemērot brīvības atņemšanas sodu, un šī persona atrodas noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietā vai bēg no tās vai ja izsludināta personas meklēšana par šāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, to var aizturēt jebkurš un nekavējoties nodot tuvākajam policijas darbiniekam.

Aizturot personu, nekavējoties šai personai paziņo, par ko tā tiek aizturēta, un brīdina, ka tai ir tiesības klusēt, ka visu, ko šī persona teiks, var izmantot pret to.

Vienā kriminālprocesā personu drīkst aizturēt tikai vienu reizi.

Personas aizturēšanas vietā vai pēc aizturētā nogādāšanas aizturēšanas telpās amatpersona, kura izdarīja aizturēšanu, nekavējoties raksta aizturēšanas protokolu.

Aizturēto iepazīstina ar protokolu, viņam izskaidro aizturētās personas tiesības, un par to viņš parakstās protokolā.

Aizturētajam papildus vispārējām personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, tiesībām ir tiesības:

iepazīties ar aizturēšanas protokolu un saņemt izrakstu no šā likuma par aizturētā tiesībām un pienākumiem;

mutvārdos vai rakstveidā izteikt savu attieksmi attiecībā uz aizturēšanas pamatošību;

pieteikt noraidījumu;

iesniegt sūdzības par amatpersonu rīcību;

pieteikt lūgumus par to izmeklēšanas darbību neatliekamu veikšanu, kuru rezultātā var tikt iegūti pierādījumi aizdomu nepamatotības apstiprināšanai.

Bez aizturētā piekrišanas nedrīkst publikot plašsaziņas līdzekļos procesuālo darbību laikā ar foto, video vai cita veida tehniskajiem līdzekļiem fiksētu viņa attēlu, ja vien tas nav nepieciešams noziedzīgā nodarījuma atklāšanai vai novēršanai.

Pēc aizturētā atzīšanas par aizdomās turētu vai apsūdzētu un nopratināšanas, ja tā ir nepieciešama, procesa virzītājs nekavējoties lemj par šīs personas atbrīvošanu no īslaicīgās aizturēšanas vietas, taču, ja procesa virzītāja izraudzītais drošības līdzeklis ir saistīts ar personas brīvības atņemšanu, persona var atrasties īslaicīgās aizturēšanas vietā līdz tās nogādāšanai pie izmeklēšanas tiesneša, ievērojot 48 stundu noteikto ierobežojumu no faktiskās aizturēšanas brīža.

Aizturētais ir nekavējoties jāatbrīvo, ja:

nav apstiprinājušās aizdomas, ka šī persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu;

noskaidrots, ka nav bijis aizturēšanas pamata un nosacījumu;

nav nepieciešams aizturētajam piemērot ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli;

beidzies likumā noteiktais aizturēšanas termiņš;

izmeklēšanas tiesnesis nav piemērojis ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

Par aizturētā atbrīvošanu sagatavo protokolu, kurā norāda atbrīvošanas pamatu, datumu un laiku. Atbrīvojot aizturēto, viņam izsniedz aizturēšanas un atbrīvošanas protokola kopiju.

Aizturētajam ir pienākums:

ir sniegt patiesas identificējošas ziņas par sevi;

sniegt patiesas liecības, ja viņš izmanto tiesības liecināt;

jaut, lai viņš tiek pakļauts eksperta izpētei, un izsniegt salīdzinošajai izpētei paraugus, kuru izveide nav atkarīga no personas gribas.

iii. Nopratināšana

Izmeklēšanas darbības veicējs izskaidro pratināmajam šajā likumā viņam paredzētās tiesības un pienākumus.

Ja liecība ir saistīta ar skaitļiem, datumiem un citu informāciju, ko grūti atcerēties, pratināmajam ir tiesības izmantot savus dokumentus un pierakstus, kā arī tos nolasīt.

Personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, pirmās pratināšanas sākumā:

noskaidro personas biogrāfiskās ziņas — dzimšanas vietu un laiku, pilsonību, izglītību, ģimenes stāvokli, darba vai mācību vietu, nodarbošanās veidu vai amatu, dzīvesvietu, sodāmību, ja vien šīs ziņas konkrētajā kriminālprocesā jau nav noskaidrotas;

izskaidro personai tās procesuālo stāvokli un izsniedz tā dokumenta kopiju, kas šo procesuālo stāvokli nosaka, vai paziņojumu, kurā ietverts dokumenta saturs, ja konkrētajā kriminālprocesā šai personai tas jau nav bijis izsniegts;

izsniedz personai izrakstu no likuma, kurā noteiktas tās procesuālās tiesības un pienākumi, ja konkrētajā kriminālprocesā šai personai tas jau nav bijis izsniegts;

izskaidro personai tās tiesības neliecināt, brīdina, ka visu, kas tiks teikts, var izmantot pret šo personu, kā arī informē par apzināti nepatiesas liecības sniegšanas sekām.

Pilngadīgas personas pratināšanas ilgums bez šīs personas piekrišanas vienā diennaktī nedrīkst pārsniegt astoņas stundas, ieskaitot pārtraukumu.

Pratināšanā sniegto liecību fiksē protokolā, skaņu vai skaņu un attēlu ierakstā. Pēc pratināmas personas lūguma savu liecību protokolā tā var rakstīt pašrocīgi.

Procesuālās darbības veicējs iepazīstina personas, kuras piedalījās attiecīgajā darbībā, ar šīs procesuālās darbības protokola saturu un tā pielikumiem, nolasot, uzrādot vai atskaņojot tos. Personu izteiktos labojumus un papildinājumus fiksē protokolā.

Protokolu kopumā un katru tā lappusi atsevišķi paraksta procesuālās darbības veicējs, protokolētājs un visas personas, kuras piedalījās darbībā. Ja persona atsakās vai fizisku trūkumu vai citu iemeslu dēļ nespēj parakstīties, par to tiek izdarīts ieraksts protokolā, norādot neparakstīšanās iemeslus un motīvus. Specifiski noteikumi ir paredzēti nepilngadīgas personas pratināšanai.

iv. Pirmstiesas apcietinājums

Izmeklēšanas tiesnesis pieņems lēmumu par jūsu apcietināšanu 48 stundās no aizturēšanas brīža. Jūs var apcietināt, ja esat izdarījis noziedzīgu nodarījumu, par kuru paredzēts ar brīvības atņemšanu saistīts sods, un cita drošības līdzekļa piemērošana nevar nodrošināt, ka jūs: neizvairāties no izmeklēšanas / tiesas procesa / sprieduma izpildes, netraucējat izmeklēšanu, neizdarāt jaunu noziedzīgu nodarījumu.

Lemjot par jūsu apcietināšanu, izmeklēšanas tiesnesis uzklaustīs jūsu viedokli. Jums ir tiesības iesniegt dokumentus, kas apliecina, ka jūsu apcietināšana nebūtu pamatota. Jums nodrošinās advokātu un tulku.

C. Kādas ir manas tiesības izmeklēšanas laikā?

i. Kādas ir manas tiesības uz tulku un tulkojumiem?

Jums nodrošinās tulku — par to parūpēsies amatpersonas, kas veic izmeklēšanu vai prokurors. Tulks iztulkos visu nepieciešamo — dokumentus, izmeklētāja un advokāta teikto, jūsu liecību.

ii. Kādas ir manas tiesības uz informāciju un piekļuvi lietas materiāliem?

Jūs saņemsiet lietas materiālus un varēsiet iepazīties ar visiem pierādījumiem, ko prokurors gatavoja izmantot pret jums tiesā. Prokurors jums izsniegs lietas materiālu kopijas.

iii. Kādas ir manas tiesības uz advokāta palīdzību un tiesības uz to, lai trešā persona tiktu informēta par manu situāciju?

Jebkurai personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ir tiesības visā kriminālprocesa gaitā savas aizstāvības īstenošanai uzaicināt aizstāvi pēc savas izvēles vai arī lūgt procesa virzītājam, lai tiek uzaicināts valsts nodrošināts aizstāvis. Par aizstāvi var būt zvērināts advokāts, zvērināta advokāta palīgs, Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis, kurš ieguvis advokāta kvalifikāciju kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm, vai ārvalsts advokāts saskaņā ar Latvijas Republikai saistošu starptautisko līgumu par juridisko palīdzību.

Aizstāvja dalība ir obligāta:

ja tiesības uz aizstāvību ir nepilngadīgai vai ierobežoti pieskaitāmai personai;

par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu;

ja tas tiek turpināts sakarā ar pieteikumu par mirušas personas rehabilitāciju;

ja tiesības uz aizstāvību ir personai, kura garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ pati nespēj pilnībā izmantot savas procesuālās tiesības;

ja tiesības uz aizstāvību ir analfabētam vai personai ar tik zemu izglītības līmeni, ka tā nevar pilnvērtīgi izmantot savas procesuālās tiesības.

Iztiesāšanas laikā aizstāvja piedalīšanās ir obligāta, ja lieta tiek skatīta apsūdzētā prombūtnē (in absentia) vai bez apsūdzētā piedalīšanās.

Tiesības uz atbrīvošanu no samaksas par aizstāvja palīdzību, kas tādā gadījumā tiek segta no valsts līdzekļiem, ir:

personai, kuras mantiskais stāvoklis izslēdz iespēju samaksu par aizstāvja palīdzību nodrošināt no saviem līdzekļiem;

personai, kurai aizstāvja piedalīšanās kriminālprocesā ir bijusi obligāta.

Ja procesuālais piespiedu līdzeklis ir saistīts ar personas brīvības atņemšanu, par tā piemērošanu un attiecīgās personas atrašanās vietu procesa virzītājs nekavējoties, bet ne vēlāk kā 24 stundu laikā, ievērojot personas gribu un norādījumus, informē tās ģimeni vai citu tuvinieku un darbavietu vai mācību vietu. Par minētā piespiedu līdzekļa piemērošanu nepilngadīgajam procesa virzītājs nekavējoties informē viņa vecākus vai citu pilngadīgu tuvu radnieku, vai aizbildni, ja attiecīgā persona ir aizbildnībā.

Par minētā piespiedu līdzekļa piemērošanu ārvalstniekam procesa virzītājs, ievērojot attiecīgās personas gribu, informē šīs valsts pārstāvniecību ar Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas starpniecību.

iv. Kādas ir manas tiesības uz juridisko palīdzību?

Jums nav obligāti jāizmanto advokāta pakalpojumi, bet, ja nerunājat vietējā valodā, tas būtu vēlams, jo jums varētu būt sveši vietējie apstākļi un likumi. Jūs varat pats izvēlēties advokātu vai lūgt, lai izmeklētājs uzaicina dežurējošo advokātu.

Ja būsiet aizturēts, ne vēlāk kā pēc 48 stundām tiks uzaicināts advokāts, kas jūs pārstāvēs kriminālprocesā. Ja procesā piedalās ārvalsts advokāts, viņam būtu ieteicams sadarboties ar kādu no vietējiem advokātiem.

Tiklīdz būs iespējams, ieradīsies tulks, jo viņa klātbūtne ir nepieciešama, lai jums izskaidrotu notiekošo un palīdzētu nopratināšanā.

v. Kas ir jāzina par:

a. nevainīguma prezumpciju

Neviena persona netiek uzskatīta par vainīgu, kamēr tās vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā netiek konstatēta Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, nav jāpierāda savs nevainīgums.

Visas saprātīgās šaubas par vainu, kuras nav iespējams novērst, jāvērtē par labu personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību.

Ja valsts amatpersona, kas nav kriminālprocesā iesaistītā persona, ar publisku paziņojumu ir izteikusies par personas vainīgumu, pārkāpjot nevainīguma prezumpciju, procesa virzītājs, pamatojoties uz personas motivētu iesniegumu, publiski informē par nevainīguma prezumpcijas principa pārkāpumu, bet iesnieguma kopiju nosūta izvērtēšanai institūcijai, kura var lemt par amatpersonas atbildību.

b. tiesībām klusēt un neliecināt pret sevi

Jebkurai personai, kura sniedz liecību, ir tiesības neliecināt pret sevi un saviem tuviniekiem.

Persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību ir arī tiesības klusēt, bet visu, kas tiks teikts, varēs izmantot pret šo personu. Turklāt šai personai ir pienākums atļaut, ka tā tiek pakļauta eksperta izpētei, un izsniegt salīdzinošajai izpētei paraugus, kuru izveide nav atkarīga no personas gribas.

Liecinieks un cietušais var tikt saukts pie kriminālatbildības saskaņā ar Krimināllikuma 300. pantu “Apzināti nepatiesas liecības, atzinuma, tulkojuma, paskaidrojuma un pieteikuma sniegšana” un 302. pantu “Atteikšanās dot liecību, atzinumu un izdarīt tulkošanu” attiecīgi par apzināti nepatiesu liecību sniegšanu vai par nepamatotu atteikšanos liecināt. Savukārt, ja persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, sniedz apzināti nepatiesas liecības to var vērtēt kā atbildību pastiprinošu apstākli.

Lieciniekam un cietušajam, atbildot uz uzdotajiem jautājumiem, jāsniedz tikai patiesas ziņas un jāliecina par visu, kas viņam zināms saistībā ar konkrēto noziedzīgo nodarījumu.

c. Pierādīšanas pienākums

vi. Kādi ir īpašie aizsardzības pasākumi bērniem?

Pierādīšanas pienākums pirmstiesas kriminālprocesā ir procesa virzītājam, bet tiesā — apsūdzības uzturētājam.

Bez papildu procesuālo darbību veikšanas par pierādītiem uzskatāmi šādi apstākļi, ja vien kriminālprocesa gaitā netiek pierādīts pretējais:

vispārzināmi fakti;

ar spēkā stājušos tiesas spriedumu vai prokurora priekšrakstu par sodu citā kriminālprocesā konstatēti fakti;

likumā noteiktajā kārtībā fiksēts administratīvā pārkāpuma fakts, ja persona par to ir zinājusi;

fakts, ka persona zina vai tai vajadzēja zināt savus normatīvajos aktos paredzētos pienākumus;

fakts, ka persona zina vai tai vajadzēja zināt savus profesionālos un amata pienākumus;

mūsdienīgu zinātni, tehniku, mākslu vai amatniecībā vispārpieņemtu izpēti metožu pareizību;

ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu konstatēts fakts, ka manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu.

Tāpat ir uzskatāms par pierādītu, ka persona ir pārkāpusi tiesiskā īpašnieka autortiesības, blakustiesības vai tiesības uz preču zīmi, ja vien tā nespēj ticami izskaidrot vai pamatot šo tiesību iegūšanu vai izcelsmi.

Ir uzskatāms par pierādītu arī, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

Ja kriminālprocesā iesaistīta persona uzskata, ka kāds no šiem prezumētajiem faktiem nav patiess, pienākums norādīt uz pierādījumiem par šā fakta neatbilstību tiesībsargājamajai ir tai procesā iesaistītajai personai, kura to apgalvo.

Ja kriminālprocesā iesaistītā persona apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību ir šai personai. Ja persona noteiktā termiņā nesniedz ticamas ziņas par mantas izcelsmes likumību, šai personai tiek liegta iespēja saņemt atlīdzību par kaitējumu, kas tai nodarīts saistībā ar kriminālprocesā noteiktajiem ierobežojumiem rīkoties ar šo mantu.

Uz apstākļiem, kas izslēdz kriminālatbildību, kā arī uz alibi jānorāda personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību saistībā ar šā nodarījuma izmeklēšanu, ja vien šādas ziņas jau nav iegūtas izmeklēšanā. Ja persona uz šādiem apstākļiem vai alibi nenorāda, apsūdzētajam nav pienākuma pierādīt to neesamību, tiesai nav jādod to vērtējums spriedumā, bet personai tiek liegta iespēja saņemt atlīdzību par zaudējumiem, kas radušies, nepamatoti turot to aizdomās, ja kriminālprocesa izbeigšana vai personas attaisnošana saistīta ar minēto apstākļu noskaidrošanu.

vii. Kādi ir īpašie aizsardzības pasākumi neaizsargātiem aizdomās turētajiem?

Personai, kura noziedzīgu nodarījumu izdarījusi, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, bet saskaņā ar tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinumu var piedalīties kriminālprocesā par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanu, ir tādas pašas tiesības kā apsūdzētajam, izņemot tiesības atteikties no aizstāvja un tiesības uzstāties tiesas debatēs.

Lai pilnvērtīgi nodrošinātu tādas personas tiesības un intereses, kura noziedzīgu nodarījumu izdarījusi, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, kriminālprocesā var piedalīties tās pārstāvis. Procesa virzītājam lemjot par personu, kura būs pārstāvis, ir jāievēro konkrēto personu iespējas un vēlēšanos patiesi aizsargāt nepieskaitāmās personas intereses, kā arī jāņem vērā pārstāvamās personas viedoklis, cik vien tas ir iespējams.

Lietās par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu aizstāvja piedalīšanās ir obligāta. Personai ir tiesības uz atbrīvošanu no samaksas par aizstāvja palīdzību, ja aizstāvja dalību ir nodrošinājusi valsts.

Ja saskaņā ar tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinumu persona nevar piedalīties kriminālprocesā, visas šīs personas tiesības uz aizstāvību īsteno tās aizstāvis un pārstāvis.

Kriminālprocesā var piedalīties arī tādas personas pārstāvis, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, bet ir uzsāks process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, jo persona saslīmusi ar psihiskiem traucējumiem pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas.

Lietas par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu tiek iztiesātas speciālā kārtībā, kuras laikā personai obligāti tiek noteikta tiesu psihiatriskā ekspertīze. Iztiesāšanas laikā tiek veikta pilna pierādījumu tieša un mutiska pārbaude un pēc tiesas ieskata uz tiesas sēdi tiek uzaicināts arī eksperts psihiatrs. Lietas iztiesāšana notiek slēgtā tiesas sēdē.

D. Kādi ir likumīgie termiņi izmeklēšanas laikā?

Kopējais laiks pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanai un personas tiesību ierobežošanai (no 6 līdz 22 mēnešiem ar iespēju termiņu pagarināt vēl par sešiem mēnešiem), ir atkarīgs no tā noziedzīgā nodarījuma smaguma, par kuru jūs tur aizdomās. Ja šie termiņi nav ievēroti, jāatceļ visi Jums piemērotie drošības līdzekļi un tiesību ierobežojumi attiecībā uz jūsu īpašumu, bet kriminālprocess tiks turpināts līdz kriminālatbildības noilgumam.

E. Kādi ir pirmstiesas sagatavošanas darbi, tostarp pirmstiesas apcietinājuma alternatīvas un apsūdzētā iespējas tikt nodotam izcelsmes valstij (Eiropas uzraudzības rīkojums)?

Tiesnesis pēc krimināllietas saņemšanas savā tiesvedībā pieņem lēmumu par krimināllietas iztiesāšanas laiku un vietu. Krimināllietas iztiesāšanu tiesa uzsāk, cik drīz vien iespējams.

Ja apsūdzētajam piemērots drošības līdzeklis, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, krimināllietas iztiesāšanu uzsāk ne vēlāk kā četrus nedēļus laikā pēc tās saņemšanas.

Ja nepilngadīgajam apsūdzētajam piemērots drošības līdzeklis, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, krimināllietas iztiesāšanu uzsāk ne vēlāk kā trijus nedēļus laikā pēc tās saņemšanas.

Ja objektīvu apstākļu dēļ nav iespējams ievērot šos termiņus, tiesnesis ar motivētu lēmumu var noteikt vēlāku krimināllietas iztiesāšanas uzsākšanas laiku.

Ne vēlāk kā četrus nedēļus laikā pēc krimināllietas saņemšanas uzsāk iztiesāt krimināllietu:

par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, ko nodarījusi persona, no kuras nepilngadīgais cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs, vai ko izdarījis cietušā tuvinieks, bijušais laulātais vai persona, ar kuru cietušais ir vai ir bijis pastāvīgās intīmās attiecībās;

par noziedzīgu nodarījumu pret tikumību un dzimumneaizskaramību, kas izdarīts pret nepilngadīgo;

kurā iesaistīta speciāli procesuāli aizsargājama persona;

Kriminālprocesam pret nepilngadīgu personu saprātīga termiņa nodrošināšanā ir priekšrocība salīdzinājumā ar līdzīgiem kriminālprocesiem pret pilngadīgu personu.

Apcietinātā persona, tās pārstāvis vai aizstāvis jebkurā laikā var iesniegt izmeklēšanas tiesnesim vai — pēc iztiesāšanas uzsākšanas — pirmās instances tiesai pieteikumu par apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu. Taču jāņem vērā, ka ieteikumu par apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu var noraidīt bez tā izskatīšanas mutvārdu procesā, ja kopš pēdējās apcietinājuma piemērošanas nepieciešamības pārbaudes ir pagājuši mazāk nekā divi mēneši un pieteikums nav pamatots ar ziņām par faktiem, kas izmeklēšanas tiesnesim vai tiesai nebija zināmi, lemjot par apcietinājuma piemērošanu vai iepriekšējā pieteikuma izskatīšanas laikā.

Ja divu mēnešu laikā par piemēroto apcietinājumu apcietinātā persona, tās pārstāvis vai aizstāvis nav iesniedzis pieteikumu par apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu, tad šādu izvērtēšanu veic izmeklēšanas tiesnesis. Pirmās instances tiesa pēc lietas iztiesāšanas uzsākšanas izvērtēšanu izdara gadījumos, kad iztiesāšana tiek atlikta vai pasludināts pārtraukums uz laiku, ilgāku par diviem mēnešiem.

Tiesību aktos šāda prasība nav paredzēta, bet ir paredzēts papildsods — izraidīšana no Latvijas Republikas. To var piemērot tikai saskaņā ar tiesas lēmumu spriedumu.

Pēc tiesas procesa jūs var nosūtīt uz jūsu piederības valsti, ja jums piespriests ar brīvības atņemšanu saistīts sods, jūsu valsts kompetentā iestāde ir pieprasījusi jūsu izdošanu un Latvijas Republikas Tieslietu ministrija ir piekritusi jūsu izdot vai ja Latvijas Republikas Tieslietu ministrija ir lūgusi, lai jūsu valsts piekrīt, ka izciešat sodu savā valstī. Nodošana soda izciešanai nenotiek automātiski.

Jāievēro šādi nosacījumi:

jums jābūt tās valsts pilsonim, kurā sods tiks izciests un tā ir izteikusi gatavību veicināt jūsu resocializāciju, vai šajā ārvalstī ir jūsu pastāvīgā dzīvesvieta, vai ārvalstī atrodas jūsu īpašums vai ir ienākumi;

Latvija nespētu izpildīt sodu, pat lūdzot personas izdošanu,

jābūt spēkā esošam tiesas spriedumam,

līdz soda izciešanas beigām jābūt atlikušiem vismaz sešiem mēnešiem,

noziedzīgajam nodarījumam jābūt uzskatāmam par noziedzīgu nodarījumu arī jūsu valstī,

jums jāapliecina, ka vēlaties izciest sodu savā valstī / piekristat nodošanai.

Desmit dienās no rīkojuma par tiesas sprieduma izpildi saņemšanas cietuma administrācija jūs informēs par jūsu tiesībām lūgt, lai jūs nodod soda izciešanai jūsu valstī. Lūgums rakstveidā jāiesniedz Tieslietu ministrijai.

Tieslietu ministrija 10 dienu laikā iepazīstina ar jūsu pārstāvja vai ārvalsts lūgumu par brīvības atņemšanas soda izpildīšanas nodošanu šai ārvalstij. Ja nevēlaties izciest sodu savā valstī / nepiekrītat savas valsts iestāžu lūgumam par jūsu nodošanu soda izciešanai, jums Tieslietu ministrijai jāiesniedz rakstisks atteikums.

Lapa atjaunināta: 03/10/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

2 - Manas tiesības tiesas procesa laikā

A. Kur notiek tiesas process?

Krimināllietas izskata rajona/pilsētas tiesas. Parasti lietu izskata tiesa, kuras darbības rajonā izdarīts noziegums. Jūs rakstiski informēs par tiesas procesa norises vietu.

Ar dažiem izņēmumiem (piemēram, lietas par noziedzīgu nodarījumu pret tikumību un dzimumneaizskaramību, par noziedzīgu nodarījumu, ko izdarījis nepilngadīgais vai kas izdarīts pret nepilngadīgo, kā arī krimināllietu, kurā nepieciešams aizsargāt valsts vai adopcijas noslēpumu, lietas par medicīniskas rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu) lietas izskata atklātās tiesas sēdēs.

Parasti pirmās instances tiesā krimināllietas izskata tiesnesis vienpersoniski. Lēmumu lietā pieņem tiesnesis.

B. Vai apsūdzības var tikt mainītas? Ja jā, kādas ir manas tiesības uz informāciju šajā sakarā?

Tiesas procesa gaitā prokurors var grozīt apsūdzību, mainot to uz vieglāku vai smagāku apsūdzību, gan mainot inkriminētos faktiskos apstākļus, gan arī noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju.

Ja prokurors groza apsūdzību uz vieglāku, nemainoties faktiskajiem apstākļiem, jauno apsūdzību norāda tiesas sēdes protokolā.

Ja prokurors groza apsūdzību uz vieglāku sakarā ar faktisko apstākļu maiņu vai uz smagāku, nemainoties faktiskajiem apstākļiem, vai arī uz vieglāku vai smagāku sakarā ar faktisko apstākļu maiņu, nemainoties noziedzīgā nodarījuma kvalifikācijai, jauno apsūdzību var norādīt tiesas sēdes protokolā. Esat tiesīgs pieprasīt, lai prokurors iesniedz jauno apsūdzību rakstiski.

Ja prokurors groza apsūdzību uz smagāku, jo iztiesāšanā ir konstatēti jauni noziedzīgā nodarījuma faktiskie apstākļi, tiesa pēc prokurora lūguma pasludina pārtraukumu un prokuroram mēneša laikā jāiesniedz tiesai jaunā apsūdzība. Informāciju par jauno apsūdzību tiesa nosūtīs jums, jūsu advokātam, cietušajam un viņa pārstāvim un paziņos tiesas sēdes laiku.

C. Kādas ir manas tiesības tiesas sēdes laikā?

i. Vai man ir jābūt klāt tiesā? Ar kādiem nosacījumiem varu nebūt klāt tiesas procesā?

Jums jāpiedalās visās tiesas sēdēs līdz sprieduma pasludināšanai. Ja krimināllietā ir par kriminālpārkāpumu mazāk smagu noziegumu vai smagu noziegumu, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem, varat lūgt, lai tiesa izskata lietu bez jūsu klātbūtnes, kā arī tiesa krimināllietu var izskatīt bez jūsu klātbūtnes, ja atkārtoti bez attaisnojoša iemesla neierodaties uz tiesas sēdi. Krimināllietu bez jūsu piedalīšanās var iztiesāt, ja esat saslīmī ar smagu slimību, kas izslēdz iespēju piedalīties krimināllietas iztiesāšanā. Kā arī krimināllietu ar vairākiem apsūdzētajiem var iztiesāt bez jūsu piedalīšanās, ja tiesas sēdē izskata apsūdzību daļā, kas celta pret citiem apsūdzētajiem, ja jūsu piedalīšanās tiesas sēdē nav nepieciešama un esat paziņojis tiesai par savu nevēlēšanos piedalīties attiecīgajā tiesas sēdē.

464.pants. Krimināllietas iztiesāšana bez apsūdzētā piedalīšanās

(1) Krimināllietu par kriminālpārkāpumu mazāk smagu noziegumu un smagu noziegumu, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem, tiesa var iztiesāt bez apsūdzētā piedalīšanās, ja apsūdzētais atkārtoti bez attaisnojoša iemesla neierodas uz tiesas sēdi vai ir iesniedzis tiesai lūgumu par krimināllietas iztiesāšanu bez viņa piedalīšanās.

(2) Krimināllietu bez apsūdzētā piedalīšanās var iztiesāt, ja apsūdzētais saslīmī ar smagu slimību, kas izslēdz iespēju piedalīties krimināllietas iztiesāšanā.

(3) Krimināllietu ar vairākiem apsūdzētajiem var iztiesāt bez kāda apsūdzētā piedalīšanās, ja tiesas sēdē izskata apsūdzību daļā, kas celta pret citiem apsūdzētajiem, ja šā apsūdzētā piedalīšanās tiesas sēdē nav nepieciešama un viņš ir paziņojis tiesai par savu nevēlēšanos piedalīties attiecīgajā tiesas sēdē.

Ja atrodaties citā valstī, jūsu atrašanās vieta nav zināma vai jūsu ierašanos tiesā nav iespējams nodrošināt, lietu var izskatīt jūsu prombūtnē (*in absentia*).

Jums ir tiesības piedalīties tiesas procesā ar video pieslēguma starpniecību, atrodoties citā dalībvalstī.

ii. Kādas ir manas tiesības uz tulku un tulkotiem dokumentiem?

Tiesa jums nodrošinās tulku bez atlīdzības. Apsūdzētajam tiek nodrošināts arī tiesas nolēmuma rakstveida tulkojums, izņemot:

notiesājošu spriedumu, kas taisīts lietā, kura pirmās instances tiesā izskatīta, neizdarot pierādījumu pārbaudi;

notiesājošu spriedumu, kas taisīts cietušā un apsūdzētā izlīguma gadījumā;

notiesājošu spriedumu, kas taisīts vienošanās procesā;

kasācijas instances tiesas lēmumu;

saīsināto spriedumu.

iii. Vai man ir tiesības uz advokātu?

Jūs pats varat izlemt, vai jums nepieciešams advokāts. Advokāta dalība ir obligāta šādos gadījumos:

ja esat nepilngadīgs vai ierobežoti pieskaitāms,

kriminālprocesā par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu,

ja garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ pats nespēj pilnībā izmantot savas procesuālās tiesības, ja esat analfabēts vai persona ar tik zemu izglītības līmeni, ka nespēj izmantot savas procesuālās tiesības, ja lietu izskata jūsu prombūtnē (in absentia) vai bez Jūsu piedalīšanās.

Ja nebusiet noslēdzis vienošanos ar kādu advokātu pēc Jūsu ieskats, šajos gadījumos valsts jums nodrošinās advokātu. Jums ir tiesības lūgt, lai nomaina advokātu, ja pastāv likumā noteiktie šķēršļi viņa līdzdalībai.

iv. Kādas citas procesuālās tiesības man būtu jāzina? (piemēram, aizdomās turēto personu uzrādīšana tiesā)

Jums ir tiesības tiesas procesa laikā pieteikt noraidījumus, pieteikt lūgumus un iesniegt pierādījumus, pamatojot, kādēļ tie nav iesniegti iepriekš, lai apstiprinātu savu alibi, norādītu uz apstākļiem, kas izslēdz kriminālatbildību, un apstrīdētu apsūdzības pierādījumus. Tāpat varat iesniegt savu personību raksturojošus datus.

Tiesnesis pēc krimināllietas saņemšanas nosūtīs jums vai Jūsu aizstāvim aicinājumu 10 darba dienu laikā iesniegt tiesā paziņojumu par nopratināmajām personām. Ja paziņojumā norādīsiet, ka nav nepieciešams izsaukt kriminālprocesā agrāk nopratināto personu, kuras liecības iekļautas tiesā izmantojamo pierādījumu uzskaitījumā, tad tiks uzskatīts, ka piekrītat, ka liecībās fiksētās ziņas lietas dalībnieki varēs izmantot tiesas debatēs un tiesa tās varēs izmantot nolēmumā savu secinājumu pamatošanai. Vienlaikus tiesnesis paziņos par tiesībām iesniegt to personu sarakstu, kuras agrāk nebija nopratinātas un kuras, pēc Jūsu domām, būtu izsaucamas uz tiesas sēdi, ar norādi, kāda apstākļa noskaidrošanai tās nepieciešams uzaicināt. Tiesa uzaicinās visas personas, kuru liecības iekļautas tiesā izmantojamo pierādījumu uzskaitījumā, ja nesaņems no jums paziņojumu.

Jums un Jūsu aizstāvim būs tiesības uzdot jautājumus personām, kuras bija nopratinātas pirmstiesas procesā un kuras uzaicināja tiesa.

Jūs vai Jūsu aizstāvis varēs sniegt savu viedokli par tiesas sēdē pārbaudītajiem pierādījumiem tiesu debatēs aizstāvības runā. Tāpat Jūs vai Jūsu aizstāvis varēs izteikt repliku par prokurora apsūdzības runu. Pirms tiesa dosies taisīt spriedumu jums būs tiesības teikt pēdējo vārdu.

D. Iespējamie sodi

Par konkrēto noziedzīgo nodarījumu piemērojamie pamatsoda un papildsoda apmēri ir noteikti attiecīgajā Krimināllikuma sevišķās daļas pantā, taču tos var noteikt arī Krimināllikuma vispārīgās daļas noteikumi. Soda veids tiek izvēlēts, ievērojot noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu un par vainīgu atzītās personas personību. Savukārt soda mērs tiek izvēlēts, ievērojot atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus.

Pamatsoda veidi:

brīvības atņemšana – personas piespiedu turēšana ieslodzījumā;

probācijas uzraudzība — personas piespiedu iesaistīšana tās vecumam, psiholoģiskajām īpašībām un attīstības līmenim piemērotos sociālās uzvedības korekcijas un sociālās rehabilitācijas pasākumos;

sabiedriskais darbs – personas piespiedu iesaistīšana tās vecumam, psiholoģiskajām īpašībām, fiziskajām spējām un attīstības līmenim piemērotos sabiedrībai nepieciešamos darbos no pamatdarba vai mācībām brīvā laikā un bez atlīdzības;

naudas sods – naudas summa, ko tiesa vai prokurors uzliek samaksāt valsts labā 30 dienu laikā pēc nolēmuma spēkā stāšanās.

Papildsoda veidi:

mantas konfiskācija – notiesātā īpašumā esošās mantas piespiedu bezatlīdzības atsavināšana valsts īpašumā (piemēro tikai Krimināllikuma Sevišķajā daļā noteiktajos gadījumos);

izraidīšana no Latvijas Republikas – citas valsts pilsoņa vai personas, kurai ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja citā valstī, izraidīšana no Latvijas Republikas, ja tiesa atzīst, ka, ievērojot lietas apstākļus un vainīgā personību, nav pieļaujama viņa atrašanās Latvijas Republikā (piemēro tikai kopā ar brīvības atņemšanu vai naudas sodu);

probācijas uzraudzība (piemēro tikai Krimināllikuma Sevišķajā daļā noteiktajos gadījumos kopā ar brīvības atņemšanu);

sabiedriskais darbs (piemēro tikai personai, kura notiesāta nosacīti vai kurai piemērota probācijas uzraudzība kā pamatsods);

naudas sods;

tiesību ierobežošana – noteiktu tiesību atņemšana vai tāda aizlieguma noteikšana, kas personai neļauj izmantot noteiktas tiesības, ieņemt noteiktu amatu, veikt noteiktu profesionālu vai cita veida darbību, apmeklēt noteiktas vietas vai pasākumus.

Lapa atjaunināta: 03/10/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

3 - Manas tiesības pēc tiesas procesa

A. Vai man ir tiesības pārsūdzēt tiesas lēmumu?

Jums ir tiesības pārsūdzēt pirmās instances tiesas spriedumu, desmit dienās no sprieduma pieņemšanas iesniedzot apelācijas sūdzību. Tiesa var pagarināt šo termiņu līdz 20 dienām.

Apelācijas sūdzība jāadresē vienu līmeni augstākai tiesai (apgabaltiesas krimināllietu tiesas kolēģijai), bet jāiesniedz tiesai, kas pieņēmusi spriedumu.

Nevar atsevišķi pārsūdzēt tiesas procesā pieņemtus lēmumus. Tos var pārsūdzēt tikai kopā ar spriedumu.

Apelācijas sūdzību varat iesniegt, ja uzskatāt, ka tiesa pieņēmusi nepareizu lēmumu, piemēram, piespiedusi pārāk smagu sodu, juridiski nepareizi interpretējusi jūsu rīcību (piemērojusi neatbilstošu Krimināllikuma pantu vai panta daļu) utt.

Apelācijas sūdzības iesniegšana aptur sprieduma stāšanos spēkā attiecībā uz visiem apsūdzētajiem konkrētajā lietā.

Apelācijas sūdzības iesniegšana par attaisnojošu tiesas spriedumu neaptur sprieduma stāšanos spēkā daļā par apsūdzētā atbrīvošanu no apcietinājuma, mājas aresta vai sociālās korekcijas izglītības iestādes.

Ja apelācijas periodā atrodaties cietumā, par apelācijas iesniegšanas 10 vai 20 dienu termiņa sākumu uzskata dienu, kad jums izsniegts tiesas spriedums jums saprotamā valodā.

Ja jums rodas veselības problēmas vai tādi ģimenes apstākļi, kuru dēļ jūs būtu jāatbrīvo no apcietinājuma, varat lūgt, lai tiesa pārskata apcietinājuma piemērošanas pamatojumu. Tiesa šo lūgumu var noraidīt.

Tiesa jūs informēs par apelācijas sūdzības izskatīšanas sākumu. Apelācijas sūdzības nav jāizskata noteiktā termiņā, tomēr tiesām ir pienākums ievērot saprātīgus termiņus.

Jums ir tiesības apelācijas sūdzībā uzrādīt jaunus pierādījumus, paskaidrojot, kāpēc tie būtu jāizvērtē un kāpēc šie pierādījumi nav iesniegti pirmās instances tiesai. Jums ir tiesības lūgt, lai apelācijas instances tiesa izskata pierādījumus, ja domājat, ka tie ir būtisks apelācijas sūdzības pamatojums.

B. Kādas ir citas manas pārsūdzības iespējas?

Ja tiesa noraida jūsu sūdzību, jums ir tiesības apstrīdēt apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Krimināllietu departamentā. Kasācijas sūdzība jāiesniedz desmit dienās no dienas, kad kļuvis pieejams apelācijas instances tiesas spriedums. Tiesa var pagarināt šo termiņu līdz 20 dienām.

Ja jūs attaisno vai kriminālprocesu izbeidz juridisku iemeslu dēļ, jums ir tiesības uz kompensāciju.

Uz kasācijas sūdzības iesniegšanu attiecas ļoti stingras prasības — sūdzības iesniedzējam jāpierāda, ka noticis būtisks Krimināllikuma vai Kriminālprocesa likuma pārkāpums.

Dažos gadījumos jums ir tiesības lūgt, lai tiesa atjauno kriminālprocesu, ja pēc tiesas sprieduma stāšanās spēkā ir atklāti jauni apstākļi. Tiesas spriedums nav jāpārskata noteiktā termiņā.

Dažos gadījumos (ja notikuši būtiski Krimināllikuma vai Kriminālprocesa likuma pārkāpumi) spēkā stājušos tiesas spriedumu/lēmumu pēc jūsu advokāta pieteikuma var pārskatīt arī tad, ja tas nav skatīts kasācijas kārtībā. Pieteikums nav jāiesniedz noteiktā termiņā.

Pirmās instances tiesas spriedums stājas likumīgā spēkā, ja tas nav pārsūdzēts apelācijas kārtībā. Apelācijas instances tiesas spriedums stājas likumīgā spēkā, ja tas nav pārsūdzēts kasācijas kārtībā. Kasācijas instances tiesas lēmums stājas likumīgā spēkā tā pieņemšanas dienā.

C. Kādas ir sekas notiesāšanas gadījumā?

i. Ziņas par sodāmību

Ziņas par jūsu sodāmību Latvijā bez jūsu piekrišanas ievada [Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Informācijas centra](#) sodu reģistra aktuālajā datubāzē un glabā līdz brīdim, kad sodāmība ir dzēsta vai noņemta, bet gadījumā, kad piemērots medicīniska vai audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis, — līdz brīdim, kad medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis ir atcelts vai audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis ir izpildīts. Ja jums piespriests administratīvs sods, informāciju šajā datubāzē glabā līdz brīdim, kad no administratīvā pārkāpuma lietā piemērotā soda izpildes vai no tā izpildes noilguma iestāšanās ir pagājis gads. Pēc tam šīs ziņas tiek pārvietotas uz arhīva datu bāzi, kur likumā noteiktajā termiņā tiek turpināta to uzglabāšana. Šo kārtību nevar apstrīdēt.

ii. Soda izpilde, ieslodzīto nodošana, probācija un alternatīvi sodi

Ieslodzījuma vietu pārvalde triju darba dienu laikā no dienas, kad saņemta tiesas informācija par sprieduma izpildes uzsākšanu, nosūta ierakstītu vēstuli ar īslaicīgu brīvības atņemšanu notiesātajai personai, norādot brīvības atņemšanas iestādi un laiku, kad personai jāierodas soda izciešanai.

Ja notiesātais slēpjas un nav zināma viņa atrašanās vieta vai notiesātais neierodas īslaicīgās brīvības atņemšanas soda izciešanai vai persona, kurai noteikts medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis, neierodas ārstniecības iestādē, tās tiesas tiesnesis, kura kontrolē sprieduma izpildi, vai tiesa, kas lemj par soda aizstāšanu ar brīvības atņemšanu, pieņem lēmumu par notiesātā meklēšanu. Šo lēmumu pieņem rakstveida procesā un tas nav pārsūdzams.

Par izvairīšanos no brīvības atņemšanas vai tiesību ierobežošanas soda izciešanas ir paredzēta kriminālatbildība Krimināllikuma 312. pantā “Izvairīšanās no tiesas nolēmuma pildīšanas”.

Ja nosacīti notiesātais bez attaisnojoša iemesla nepilda kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos vai soda izpildes iestādes noteiktos pienākumus, tiesa var pieņemt lēmumu par spriedumā noteiktā soda izpildīšanu vai pārbaudes termiņa pagarināšanu līdz vienam gadam. Taču, ja pārbaudes laikā tiek izdarīts jauns noziedzīgs nodarījums, piespriestais sods ir izpildāms obligāti.

Ja ar probācijas uzraudzību notiesātais bez attaisnojoša iemesla nepilda kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos vai soda izpildes iestādes noteiktos pienākumus, tiesa aizstāj neizciesto soda laiku ar brīvības atņemšanas sodu.

Ja notiesātais bez attaisnojoša iemesla nepilda sabiedriskos darbus, tiesa aizstāj neizciesto soda laiku ar īslaicīgu brīvības atņemšanu.

Naudas soda samaksu var sadalīt termiņos vai atlikt uz laiku. Taču, ja naudas sods termiņā netiek nomaksāts, tiesa nesamaksāto sodu aizstāj ar brīvības atņemšanu. Ja naudas sodu vai tā daļu samaksā laikā, kad notiesātais naudas soda vietā izcieš brīvības atņemšanas sodu, viņš atbrīvojams vai brīvības atņemšanas ilgums saīsināms atbilstoši samaksātajai naudas soda daļai.

Lapa atjaunināta: 03/10/2022

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.